

Independència i poltrona

Des de fa sis anys llargs, cada 11-S molta gent treballa incansablement per forjar un horitzó d'independència. Aquest propòsit és comú entre milers de persones de diferents conviccions, condicions i trajectòries vitals, però, malauradament, xoca amb el «modus operandi» tòxic dels partits polítics. Anàlogament, a Espanya el podriment està ben escampat i put a cor què vols. De fet, si som justos, durant dècades, la politiqueria entre tots dos territoris ha anat d'una banda a l'altra a través de vasos comunicants embussats d'interessos, prevaricacions i tractes de favor.

Des de la transició, els partits han estat estructures jeràrquiques i jerarquitzants on seguir la disciplina de vot —ni que fos a contracor—, alinear-se sempre amb el guanyador i, si cal, canviar de bàndol en el moment oportú ha catapultat autèntiques fures a les cúpules. Des d'allà, governant o no, s'han repartit poltrones i s'ha col·locat a qui fes falta pels serveis prestats. El sistema de llistes tancades i bloquejades fa que les direccions dels partits escullin —a dit— qui són els representants de l'electorat sense que cap càrrec hagi de passar comptes regularment amb el votant.

Clàssicament, el militant de base, aliè al trencaclosques de l'«aparell» (el pinyol en van dir a Convergència) es dedicava a ensobrar, repartir propaganda, penjar cartells i, sobretot, brandar la bandereta al mítings del líder de torn. La massa entregada al líder. Una variable secular constant, fins i tot en aquells que s'autoanomenen regeneradors de la política com Pablo Iglesias o Ada Colau i, per contra, prediquen des del mateix altar de la superioritat moral i la poca vergonya. En el cas de Jordi Pujol o Felipe González, a més, el carisma els va convertir en arcàngels enviats per l'Altíssim per portar el timó de la nau. Incapaços d'olorar el mal. Tòtems als quals rendir culte. Per això, amb la revelació del Cas Pujol a molts catalans els va caure la bena de davant dels ulls. El sant els va caure del faristol i van entrar en una profunda crisi de fe. Tot i que, ben mirat, el més greu no és la deixa en negre de l'avi Florenci a Andorra, sinó la xarxa clientelar i comissionista teixida al voltant del President i el govern durant més de dues dècades.

El sistema de repartiment de misses del PSC a diputacions i ajuntaments no tenia res a envejar a la xarxa convergent. De fet, en alguns casos totes dues van confluïr per repartir-se el pastís. A les Espanyes, en el cas del PSOE, el mateix però corregit i augmentat. Amb la complicitat manifesta del PP (l'anvers del bipartidisme de torn) i de les prebendes eventuais de catalans i bascos. Sens dubte, però, el premi gros se l'enduu el PP, en el qual no aprofundiré ja que les trames de prevaricació, diner negre, falsedat documental i tràfic d'influències són tan interminables com impunes.

Els mals costums els han adoptat, fins i tot, els poc avesats a governar. Malgrat les promeses electorals, quan han pogut, ERC i ICV han desembarcat a les institucions amb estils tant o més decebedors que els dels grans partits i posant a remenar les cireres els seus afins. Tant clara és la «teoria del repartiment de poltrones» que, tant en el cas d'Iniciativa com en el d'Unió Democràtica, la crisi i l'ostracisme ha arribat quan no hi ha hagut cadires per repartir. Als ecosocialistes se'ls han menjat els projectes emergents de comuns i podemistes. I Duran i Lleida s'ha quedat sol quan no ha tingut cap ressort de poder per oferir a Catalunya o a Madrid.

El tacticisme anorrea el clam popular. L'artefacte polític anomenat Junts pel Sí es crea per legitimar a les urnes un full de ruta independentista de consens. Fins aquí l'estratègia és diàfana. Ara bé, mirant-ho des de l'òptica més crua i avaluant com s'ha configurat el govern i les capes mitjanes de l'administració catalana tornem al mínim comú denominador de repartiment de poltrones i cotes de poder: 60% per als convergents i 40% per als republicans. I aquesta «veritat» irrefutable i dolorosa és la que desconeixen molts dels que, amb tota la il·lusió, omplen el carrer cada Onze de Setembre.

La disfunció de la representativitat política i l'allunyament de la democràcia directa, la promulguen formacions com la CUP que, teòricament, tenen un peu al carrer i estableixen mesures internes per no eternitzar-se en els càrrecs electes. Però el fervor assembleari és una arma de doble tall. La distància entre la representativitat i el guirigall de vegades és molt feble. La impaciència i la inestabilitat intrínseca als sistemes assemblearis sol malbaratar l'estratègia política a mitjà i llarg termini, l'experiència i el coneixent intern d'estaments com el parlamentari i, el que resulta més

complex, l'establiment de posicions i compromisos clars a l'hora de donar suport a programes i objectius de gran calibre. L'encaix de la CUP en les dinàmiques parlamentàries n'és una bona mostra. No pas perquè el seu sistema de decisions internes sigui pitjor al dels partits clàssics, sinó perquè bona part dels votants que representen els seus deu escons actuals no entenen els posicionaments del tot o res i les oposicions frontals i heterodoxes.

La quota de poder —real o figurada—, fins ara, sempre ha acabat corsecant la unitat decidida d'acció cap a l'estat propi. El poble encén la foguera i sovint els partits hi acaben abocant galledes d'aigua. El procés cap a la plena sobirania no és gens fàcil, però a base de travetes i cops de colze entre els que han de jugar les cartes, tot plegat es fa més feixuc.